

Oprettelse af en fri grundskole

Foreningen af Kristne Friskoler

Der er ca. 550 friskoler i Danmark. Foreningen af Kristne Friskoler er en af de 4 skoleforeninger, der er i Danmark med godt 7500 elever fordelt på 35 medlemsskoler. Foreningens opgave er at yde service til skolerne i alle mulige spørgsmål vedrørende skolen, skolens drift, herunder at hjælpe forældre med at starte nye skoler.

Har du spørgsmål vedrørende start af en ny skole, er du velkommen til at kontakte os.

Initiativgruppen

En fri grundskole tager som regel udgangspunkt i en initiativgruppe, der går sammen for at danne en fri grundskole som et alternativ til folkeskolen. En fri grundskole kan være oprettet ud fra bestemte pædagogiske, religiøse, ideologiske perspektiver, men oprettes ofte også, hvis en lokal folkeskole lukker og forældrene i et lokalområde ønsker at fastholde et lokalt skoletilbud.

Den frie grundskole som selvejende institution

Frie grundskoler i Danmark oprettes som selvejende institutioner. At en fri grundskole er en selvejende institution betyder, at den drives uafhængigt af andre organisationer, selskaber, skolens stiftere m.v. Den formue, som skolen måtte have, er ligeledes bundet i institutionen selv, og der kan ikke gøres krav mod denne fra medlemmer af forældrekredsen eller skolens bestyrelse. Skolens midler kan udelukkende gå til formålet, nemlig undervisning. Derudover har den selvejende institution en bestyrelse som øverste ansvarlig for institutionens drift og økonomi. Yderligere oplysninger findes i "*Lov om friskoler og private grundskoler*".

Skolens økonomi

Danmark har en meget lang tradition for, at staten bidrager økonomisk til drift af frie grundskoler. Dette bidrag udgør ca. 75 % af en fri grundskoles indtægter. For at skolen kan modtage dette tilskud, skal en række bestemmelser være opfyldt. Disse bestemmelser fremgår af friskoleloven. De øvrige ca. 25 % af skolens driftsomkostninger opkræves i form af forældrebetaling.

Godkendelsesprocedure i Undervisningsministeriet

For at kunne modtage driftstilskud fra staten, skal en fri grundskole anmeldes til Undervisningsministeriet. Det sker ved at rekvirere og indsende 2 skemaer (anmeldesskema og oplysningsskema) indeholdende en række oplysninger til Undervisningsministeriet (bl.a. oplysninger om skolenavn, beliggenhed, godkendelser fra bygnings- og brandmyndigheder, navn på skoleleder, klassetrin m.v.), samt et depositum på kr. 30.000 (som betales i to rater). Derudover

skal skolens vedtægter indsendes til godkendelse. Oprettelse af en fri grundskole skal desuden anmeldes til kommunalbestyrelsen i skolekommunen.

Disse ting skal gøres i god tid og senest et år forud for det skoleår, for hvilket skolen ønsker at modtage tilskud. Det forudsætter, at anmeldesskema skal være Undervisningsministeriet i hænde senest den 15. august året før, skolen skal starte, tillige med kr. 20.000, der udgør første rate af depositum. Anden rate, der er på kr. 10.000, forfalder senest den 01. februar i året, hvor skolen skal starte til august. Sammen med anden rate skal skolens vedtægter ligeledes indsendes til godkendelse. Senest den 01. juni skal det sidste skema med oplysninger om skolens indhold indsendes. I september måned, efter skoleårets start, tilbagebetales depositum, såfremt skolen opfylder bestemmelserne og er berettiget til at modtage tilskud.

Skemaer om anmeldelse m.v. til Undervisningsministeriet kan fås ved henvendelse til Undervisningsministeriet eller Foreningen af Kristne Friskoler.

Oversigt over frister:

Den 15. august:	Anmeldelse og indbetaling af første rate af depositum (kr. 20.000)
Den 01. februar:	Indbetaling af anden rate af depositum (kr. 10.000) + indsendelse af skolens vedtægter
Den 01. juni:	Oplysningsskema indsendes (vedr. forskellige oplysninger om skolen)

Statsligt driftstilskud, bygningstilskud og SFO-tilskud

Frie grundskoler, der er godkendt i Undervisningsministeriet som beskrevet ovenfor, modtager et undervisningstilskud og SFO-tilskud, som ydes med virkning fra august i det første skoleår.

Desuden ydes bygningstilskud med virkning fra januar i det første skoleår.

Endvidere kan skolen søge ekstra tilskud til specialundervisning, ligesom der er tilskud til vikarer ved medarbejders sygdom og barsel. Yderligere findes tilskudsordninger til særlige formål, såsom fripladser, befordring, sygeundervisning og fleksjobordninger.

Undervisningstilskuddet fremgår af finansloven som gennemsnitlig tilskud, der ydes til frie grundskoler alt efter antallet af elever ved skolen. For finansåret 2017 er det gennemsnitlige tilskud pr. elev 43.384 kr. Denne bevilling fordeles til skolerne efter en særlig beregningsmodel, der fastsætter takster som bruges til beregning af skolens tilskud. Størrelsen af skolens tilskud afhænger af skolens størrelse (elevtal), elevernes alder, skolens beliggenhed. Taksterne fremgår af finansloven.

Ud over driftstilskuddet ydes der også til bygningstilskud der i finanslovsforslaget for 2017 udgør 2.116 kr. pr. elev, og et tilskud til skolefritidsordningen på 9.378 kr. pr. barn fra børnehaveklassen til og med 3. klasse i fritidsordningen. Satserne for disse tilskud fastsættes også i finansloven.

Skolens elevtal opgøres pr. 5. september. Elevtalsoplysningerne skal være attesteret af elevernes bopælskommune, ligesom hele materialet skal attesteres af skolens revisor. Oplysningerne skal indsendes til Undervisningsministeriet, som udsender skemaerne, der skal anvendes til anmodning om tilskud, i august måned.

Statstilskuddet udbetales normalt hver måned forud, dog vil udbetaling af det første statstilskud for en nyetableret skole først ske i november/december måned, når Undervisningsministeriet har godkendt skolen og konstateret, at der er tilmeldt det krævede antal elever ved skolen. Skolen

modtager på dette tidspunkt tilskudsbeløbet med virkning fra 1. august. Herefter vil skolen få udbetalt driftstilskud hver måned.

Bestemmelserne om tilskud fremgår af *Bekendtgørelse om tilskud m.v. til friskoler og private grundskoler m.v.*

Elevtal pr. 5. september

Det er en betingelse for modtagelse af statstilskud, at en fri grundskole har mindst 32 elever fordelt på børnehaveklassetrin – 7. klassetrin pr. 5. september året før finansåret. Hvert år indberetter skolerne oplysninger til Undervisningsministeriet om elevtal og elevfordeling. Driftstilskuddet beregnes ud fra dette tal. For at opnå statstilskud er der følgende krav til elevtallet pr. august 2009:

For nyoprettede skoler er elevtalskravet dog mindre de to første år. I det første skoleår skal der være indskrevet mindst 14 elever og mindst 24 elever det andet år. Det tredje år skal skolens elevtal være 32 pr. 5. september.

Folketinget har vedtaget nye elevtalskrav i marts 2010. Denne ændring/tilføjelse til friskoleloven betyder følgende:

Ud over ovennævnte krav, skal følgende fordeling af eleverne være opfyldt den 5. september:

- 9 elever i alt på bh.kl., 1. og 2. klassetrin
- 6 elever i alt på 3. og 4. klassetrin
- 9 elever i alt på 5., 6. og 7. klassetrin

Eleverne skal være placeret på klassetrin svarende til deres skolealder.

For nyoprettede skoler skal kravet vedrørende bh.kl. – 2. klassetrin være opfyldt i tredje skoleår. Kravet vedrørende 3. og 4. klassetrin skal være opfyldt i femte skoleår. Endelig skal kravet vedrørende 5.- 7. klassetrin være opfyldt senest i ottende skoleår.

Hvis kravet ikke er opfyldt pr. 5. september har skolen frem til næste 5. september til at opfylde kravet – med mindre skolen i de fem forudgående år har opfyldt kravet, idet skolen så får 2 år til at opfylde kravet, dog under forudsætning af, at der efter et år er sket en fremgang i forhold til at opfylde kravet.

Eksisterende skoler, der pr. 5. september 2017 ikke opfylder kravene, får en frist frem til 5. september 2019 til at opfylde kravene.

Egendækning - elevbetaling

For at en fri grundskole er berettiget til at modtage driftstilskud fra staten, er det en betingelse, at skolen har andre indtægter ud over driftstilskuddet. Skolen skal selv anskaffe midler svarende til minimum 1/8 af det gennemsnitlige tilskud pr. elev. Dette betyder, at hvis staten giver et tilskud på 43.384 kr. pr. elev (år 2017), skal skolen selv yderligere skaffe 1/8 heraf, det vil sige 5.423 kr. pr. elev. Dette beløb skaffes normalt ved elevbetaling (skolepenge), hvor skolen fastsætter, hvad det

skal koste at have en elev gående i skolen. Elevbetalingen skal være ens for alle elever på det samme klassetrin, men skolen kan differentiere, så det eksempelvis er billigere at have børn på de små klassetrin end på de store. Endvidere kan skolen indføre søskendemoderation og yde fripladstilskud.

Fordelingssekretariatet – tilskud til vikar, friplads m.v.

Foruden de statslige driftstilskud kan en godkendt fri grundskole også få andel i de tilskud, som i henhold til friskoleloven administreres af Fordelingssekretariatet for friskoler og private grundskoler. Det drejer sig om tilskud til vikarudgifter for lærere, pædagoger, sygeundervisning lærernes kursusdeltagelse og efteruddannelse m.v. Derudover yder Fordelingssekretariatet også tilskud til nedbringelse af skolepenge, den såkaldte "friplads"-betaling, ligesom der ydes tilskud til fripladser i SFO'en. Der ydes også i begrænset omfang tilskud til elevernes befodringsudgifter. Fordelingssekretariatet er beliggende i Slagelse og de forskellige tilskudsmuligheder er omtalt på sekretariatets hjemmeside www.fordelingssekretariatet.dk. Sekretariatet yder også gerne råd og vejledning til den enkelte skole om tilskudsmulighederne og administration heraf.

Tilskud til specialundervisning

Skoler, der har behov for ekstra tilskud til specialundervisning, kan søge tilskud hertil. Tilskuddet administreres på Undervisningsministeriets vegne af Fordelingssekretariatet. Ansøgning om tilskud til specialundervisning skal indsendes sammen med elevopgørelsen d. 5. september hvert år. Forudsætning for ansøgning er at der på skolen findes en rapport fra en skolepsykolog vedrørende den pågældende elev. Skolen samarbejder med PPR kontoret i skolekommunen og har krav på samme betjening, som gives i folkeskolen. Reglerne for tildeling af specialundervisning findes på Undervisningsministeriets hjemmeside.

Revision og regnskabsaflæggelse

Frie grundskoler er underlagt **Bekendtgørelse om regnskab for frie skoler m.v.**, der stiller nærmere krav til aflæggelse af skolens regnskab. Derudover skal skolerne også overholde de retningslinjer for revision, der findes i **Bekendtgørelse om revision og tilskudskontrol m.m. ved frie grundskoler m.v.** At disse bestemmelser opfyldes af skolen, er en af bestyrelsens vigtigste opgaver at påse. Hvis en skole forvalter tilskudsmidler i strid med bestemmelserne, kan Undervisningsministeriet stille krav om tilbagebetaling af tilskud.

Skolens vedtægt

Forud for etablering af en fri grundskole skal forældrekredsen fastsætte skolens vedtægt, der beskriver rammerne for skolens formål og virke m.m. Skolens vedtægt er det grundlag, som skolen skal drives på, ligesom det er her, der skal defineres bestemmelser om generalforsamling, valg af bestyrelsesmedlemmer, aflæggelse af regnskab m.m. Denne vedtægt skal som nævnt sendes til godkendelse i Undervisningsministeriet forud for skolens start. Vedtægterne skal opfylde betingelserne i **Bekendtgørelse om vedtægter for friskoler og private grundskoler m.v.**

Skolens bestyrelse

En fri grundskole skal have en bestyrelse, som er ansvarlig for skolens overordnede drift og økonomi. Bestyrelsen skal bestå af mindst 5 medlemmer, hvoraf mindst 2 skal være forældre til børn på skolen og udpeget af forældrekredsen, hvilket typisk sker ved en generalforsamling. Bestyrelsen, der er skolens valgte ledelse, arbejder tæt sammen med skolens daglige ledelse. Det er bestyrelsens opgave at sikre optimale rammer for skolen, ligesom det er bestyrelsen, der har kompetencen til at ansætte og afskedige leder og øvrigt fastansat personale. Kravene til skolens bestyrelsesmedlemmer er beskrevet i friskolelovens § 5, hvor det også er beskrevet, at bestyrelse og personale er omfattet af forvaltningslovens bestemmelser om både tavshedspligt og habilitet.

Skolens daglige ledelse

Hvor bestyrelsen har det overordnede økonomiske ansvar, er det skolelederen der har det daglige pædagogiske ansvar og står for den daglige drift af skolen. Skolelederen ansættes (og afskediges) som udgangspunkt af bestyrelsen.

Tilsyn

En af forældrekredsens vigtigste opgaver, udover at vælge skolens bestyrelse, er at udøve tilsyn med skolens undervisning. I friskoleloven hedder det, at en fri grundskole giver undervisning inden for børnehaveklasse og 1.-9. klassetrin, som står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. Skolerne skal efter deres formål og i hele deres virke forberede eleverne til at leve i et samfund som det danske med frihed og folkestyre samt udvikle og styrke elevernes kendskab til og respekt for grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, herunder ligestilling mellem kønnene. Skolerne kan tillige omfatte 1-årig undervisning på 10. klassetrin. Tilsynet hermed foregår på to måder. For det første er forældrekredsen forpligtet til at udøve løbende tilsyn med undervisningen ved at følge med i skolens og børnenes arbejde i det daglige.

Ud over forældrenes eget tilsyn, skal forældrekredsen også vælge et eksternt tilsyn, der bl.a. skal føre tilsyn med elevernes standpunkt i dansk, regning/matematik og engelsk samt med om skolens samlede undervisningstilbud ud fra en helhedsvurdering står mål med, hvad der almindeligvis kræves af folkeskolen.

Skolen skal vælge mellem en certificeret forældrevalgt tilsynsførende eller skolen kan vælge at foretage en løbende selvevaluering efter en godkendt model. De certificerede tilsynsførende står på en liste på Undervisningsministeriets hjemmeside. Man kan også udvælge en tilsynsførende, som efterfølgende skal certificeres.

Skolen der vælger at gennemføre en selvevaluering i stedet for at lade forældrekredsen vælge en tilsynsførende, skal anvende en selvevalueringens model, der er godkendt af Skolestyrelsen.

Modellerne godkendes af Skolestyrelsen efter indstilling fra skoleforeningerne.

Tilsynet skal sikre, at skolen lever op til lovens bestemmelser om, at undervisningen samlet set står mål med undervisningen i folkeskolen.

Den valgte tilsynsførende skal udarbejde en skriftlig tilsynserklæring hvert år. Skolens bestyrelse har ansvaret for at formidle erklæringen videre til forældrene, og den skal i øvrigt lægges på skolens hjemmeside.

Hvis skolen vælger selvevaluering, skal der på skolens hjemmeside løbende offentliggøres resultat af selvevalueringerne og skolernes plan for, hvordan der vil blive fulgt op herpå.

Bygninger

For at kunne modtage driftstilskud og drive undervisning i en fri grundskole, skal skolen råde over egnede bygninger eller lokaler. De lokaler, som en ny fri grundskole måtte eje eller have adgang til, skal godkendes til undervisningsformål. Dette gøres af kommunen og de lokale brand- og bygningsmyndigheder. Ligeledes er det her vigtigt at være i god tid, da det er en betingelse i anmeldelsesproceduren, at skolen over for Undervisningsministeriet kan dokumentere, at den har godkendte lokaler til rådighed.

Personale

Lærerne, skoleleder og øvrige medarbejdere er naturligvis krumtappen i skolens undervisning og hverdag med eleverne og forældrene. Derudover er der ofte også tilknyttet en skolefritidsordning (SFO) med ansatte pædagoger og øvrigt SFO-personale. Ligeledes kan der være administrative medarbejdere, pedel, rengøringspersonale, køkkenpersonale m.v. ansat på skolen. Lønninger og ansættelsesvilkår for skolens personale fremgår af overenskomster, love og bestemmelser m.v. som skolen skal forholde sig til.

Skolen bestemmer selv, hvem den vil ansætte til at udføre opgaverne. Der er således ikke krav om, at medarbejderne har specifikke uddannelser. Det er alene op til skolens ledelse at vurdere, om pågældende har de fornødne kvalifikationer til f.eks. at være lærer på netop denne skole. Til gengæld er der klare regler om aflønning og andre arbejdsvilkår.

Skoleleder, lærere og børnehaveklasseleder

Lærere, ledere og børnehaveklasseledere er omfattet af en overenskomst mellem Finansministeriet og Lærernes Centralorganisation. Det er en forudsætning for at modtage tilskud fra staten, at skolen følger overenskomsten, uanset undervisernes baggrund og forudsætninger. Overenskomsten beskriver alle vilkår vedrørende løn og arbejdstid m.v. for personale, der underviser ved skolen.

Pædagoger og SFO ansatte

For ansatte i skolens fritidsordning er der også en overenskomst, som er indgået mellem Børne- og Ungdomspædagogernes Landsorganisation (BUPL) og Skoleforeningerne. Det er en tiltrædelsesoverenskomst, som skolen kan vælge at tiltræde og følge. Hvis en skole vælger ikke at følge denne overenskomst, er den ansattes vilkår reguleret af funktionærloven og den individuelle skriftlige ansættelsesaftale.

Teknisk- Administrativt Personale (TAP)

De ansatte, som ikke underviser eller er pædagoger, kaldes for det teknisk-administrative personale. Det er kontorpersonale, rengørings- eller servicemedarbejdere, pedeller, køkkenpersonale m.v. Der er indgået en såkaldt fælles tiltrædelsesoverenskomst for rengøringspersonale, køkkenmedarbejdere og tekniske medarbejdere (pedeller m.v.), kontorassistenter, skolesekretærer og forretningsførere mellem Foreningen af Kristne Friskoler og Kristelig Fagbevægelse. Det er ikke et krav, at skolen følger tiltrædelsesoverenskomsten. I så fald skal de generelle ansættelsesretlige love og bestemmelser følges.

Ansættelsesbreve

Alle ansatte ved skolen har krav på et ansættelsesbrev. På vores hjemmeside www.kristne-friskoler.dk kan du hente alle relevante ansættelsesbreve. Foreningens sekretariat bistår gerne med udfyldelsen af ansættelsesbreve.

Børnehave

I tilknytning til skolen kan der oprettes en børnehave med kommunalt tilskud efter reglerne om privatinstitutioner. Børnehaven kan i det store og hele drives efter samme retningslinier og med samme pædagogiske grundlag, som skolen drives. Skolens bestyrelse har den overordnede ledelse.

Relevante love og bestemmelser

På foreningens hjemmeside www.kristne-friskoler.dk kan du hente de forskellige overenskomster og rammeaftaler vedrørende personaleforhold. Undervisningsministeriets hjemmeside www.uvm.dk er naturligvis også meget nyttig. Derudover er der links til de gældende love og bekendtgørelser, der er relevante for frie grundskoler, og som skolerne skal administrere efter. De vigtigste statslige bestemmelser for privatskolerne findes i følgende dokumenter:

- Friskoleloven (Bekendtgørelse af lov om friskoler og private grundskoler m.v.)
- Tilskudsbekendtgørelsen (Bekendtgørelse om tilskud m.v. til friskoler og private grundskoler m.v.)
- Revisionsbekendtgørelsen (Bekendtgørelse om revision og tilskudskontrol m.m. ved frie grundskoler m.v.)
- Tilsynsbekendtgørelsen (Bekendtgørelse om valg af tilsynsførende ved friskoler og private grundskoler m.v.)
- Vedtægtsbekendtgørelsen (Bekendtgørelse om vedtægter for friskoler og private grundskoler m.v.)
- Tilsynsvejledning (Vejledning om undervisningspligtens opfyldelse i friskoler og private grundskoler og tilsynet hermed)

Foreningen af Kristne Friskolers sekretariat bistår med rådgivning og står i øvrigt til rådighed for oplysninger m.m. Man kan henvende sig telefonisk eller via mail. Vi deltager også gerne i møder.

Med venlig hilsen

Foreningen af Kristne Friskoler